

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.
Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
(Posamezne štev.
15 kr.

Oznaniła
ikrat natisnena
od vrste 15 kr

Naročnina,
oznaniła in reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.
Odpriše rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se priden
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se neoziramo.
Ne frankovana pisma,
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
označene knjige
se ne vračajo.

Vsem krajnim šolskim svetom, farnim knjižnicam, bralnim društvom, čitalnicam, rodoljubom itd. po Sloven-
skem.

Najdražji zaklad vsakega naroda je njegova mladina. Narod živi v svojej mladini dalje, v njej vidi svoj prihodnji obstanek, mladina mu je up in nâda. Kakoršna je mladina v sedajnosti, približno takšen bode narod v prihodnosti. Resnico te trditve priznava vsak olikan človek, globoko jo čuti v svojem srei vsak rodoljub; zato pač gledamo s paznim očesom na naše šole, kjer se nam draga mladina pončuje in vzgojuje. Vsak razumni človek ve, da šola ni cilj, konec ali namen našega življenja, temveč ona je le sredstvo za napredek in življenje. Učenec se ne uči za šolo, temveč on se uči s pomočjo šole za življenje. Šola podaja mladini le pripomočke, da bi v poznejšem življenji mogla lepo in pošteno živeti ter si v izbranem poklici lažje služiti svoj kruh. V šoli se uče otroci spoznavati resnice sv. vere. Na podlagi računstva in beril iz prirodoslovja, zemljepisja, zgodovine itd. se učé, da je dobra vest podobna svetlemu angelju, a slaba črnemu težkemu kamenu, da nam je ljubezen do svojega bližnjega, do národa, domovine in vsega človeštva zvezda - vodnica v vsem življenji, a sovrašтво, da je podobno zlemu duhu itd. V šoli vidijo otroci v primerih, koliko je vredno pravo prijateljstvo, sloga, zadovoljnost, red, varčnost, resnica, hvaležnost, spodobno obnašanje, pravičnost, poštenost, usmiljenost, itd. itd.; vidijo pa tudi, koliko slabih nasledkov rodi sovrašтво, nesloga, nezadovoljnost, nered in zanikernost, zapravljivost in razkošje, laž, nehvaležnost, potuhnjenost in zvitost, nestrpnost, odurnost, nespodobno obnašanje, krivica, nepoštenost, neusmiljenost itd. itd. To prepričanje o dobrih nasledkih, izvirajočih iz čednostij in slabih, izvirajočih iz napak in pregreh se v otrocih najbolje utrdi po primerih, ki jih čitajo v dobrih knjigah; zato se nahaja pri vsakej šoli večja ali manjša šolarska knjižnica, iz katere se otrokom pošojujejo knjige na dom, da si tudi izven šole žlahtnijo svoje nežno srce. Naš narod ima sicer dično „družbo sv. Mohorja“, ki razpeča med odrasle ljudi mnogo tisoč lepih knjig, a za šolsko mladino je v nas Slovencih premalo knjig. Slovensko učiteljstvo je gojilo že več let srčno željo, da bi se za slovensko mladino ustanovila stalna in dobro urejena ali organizovana „Knjižnica za mladino“ ter je zastavljalo svoje moči za njeno uresničenje tako, da se je letos njegova želja izpolnila. „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ je namreč že izdala I. in II. zvezek „Knjižnice za mladino“, ki bode izhajala redno vsak mesec v trdo vezanih od 5 do 6 pol obsegajočih knjižnicah. Celoletna naročnina za 12 knjig znaša samo 1 gld. 80 kr., ki se naj pošilja uredniku A. Gabersčeku v Gorici na Primorskem (A. Gabersček izdava tudi izvrstno „Slovansko knjižnico“). Ta naročnina

je tako malenkostna, da potrebuje „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ za to vzvišeno podjetje najmanj 1500 rednih in točnih naročnikov. Troški za knjižnico so namreč veliki, treba plačati papir, tisek, vezanje v trde platnice, pisatelje, uredništvo, poštnino itd. Umeva se samo po sebi, da se bodo izdavale le dobre knjige in sicer pridejo v natis le oni rokopisi, katere je ocenjevalni odbor pregledal in potrdil. Odslej se bodo torej vsi dobri pisatelji mladinskih spisov združili v „Knjižnici za mladino“.

Slovenci! „Knjižnica za mladino“ nam bode torej pomagala ne samo vzgojevati in žlahtniti srce naše mladine, temveč ona nam bode tudi dala temelj vsej književnosti. Vsak izobražen Slovenec je prepričan, da bode omika našega naroda, kot jedino sredstvo k obvarovanju njegove individualnosti le tedaj rastla in cvetela, ko bomo imeli bogato književnost in da bode naša književnost le tedaj uspešno napredovala, ko se bode sistematično, t. j. na trdnj podlagi gojila. A ta trdna podlaga je književnost (literatura) za mladino. Človek se mora že kot otrok navaditi rad čitati ali brati. Čitanje mu mora postati najmilejša zabava, da si požlahtni srce in se izogne slabim nasledkom malopridnega pohajkovanja ob nedeljah in praznikih. Kdor je za mladih let imel navado čitati t. j. kdor se je navadil biti vnet čitatelj, ostane tak tudi v starosti ter doseže višjo stopnjo izobraženosti. Zaradi tega se more sedaj, ko imamo v vsakem še tako hribovitem kraju svoje šole, skrbeti, da se šolske knjižnice napolnijo z dobrimi knjigami za mladino. Odkritosrčno moramo priznati, da je bila doslej naša književnost za mladino ne le kar se tiče števila del, temveč tudi njih iztisov jako revna, da je torej zaostajala daleč za potrebo narodovo. Ta kričeči nedostatek je odpravilo letos naše vrlo in delavno slovensko učiteljstvo z ustanovitvijo urejene „Knjižnice za mladino“. Vsled tega se letos slovenski narod v vzgoji in pouku mladine bliža onej stopnji, katero so drugi slovanski narodi večidel že prej dosegli. Česki narod je že v letu 1859. ustanovil društvo „Dědictví Maličkůh“ (Dedišina malih) za izdavanje mladinskih spisov. To društvo je imelo leta 1876. čujte in strmite! že 31.110 članov, a dandanes jih šteje gotovo blizu toliko, kakor naša dična „družba sv. Mohorja“. Društvo „Dědictví Maličkůh“ je ustanovljeno v prvi vrsti za krstne bofre, ki upišejo po izvršenem sv. krstu svoje varovance v društvo, plačavši za nje enkrat za vselej botrinski donesek 3 gld. Ti otroci dobivajo do svojega 16. leta vsako leto društvene knjige brezplačno, botri pa dobé lepo izdelan botrinski diplom, katerega darujejo svojim varovancem v vedni spomin. To je krasno! To je ginljivo! Ko se torej otrok nauči čitati, najde dovolj knjig za požlahtnjenje svojega srca. Tudi šolske knjižnice, hiše, bralna društva in odrasle osebe se sprejmó v to društvo za 10 let proti enkratnej naročnini 5 gld. To uzorno česko društvo smo zató omenili, ker smatramo vzgojo mladine za vzvišeno delo in da bi v nekoliko letih, ko se bode našej novorojenej „Knjižnici za mladino“ zagotovil obstanek, tudi naša neumorno delavna „Zaveza slov. učit. društev“ ustanovila pri „Knjižnici za mladino“ posebni oddelek za krstne in birmske botre, kateri bi z enkratno naročnino vpisali svoje zavarovance za prejemnike knjig do 14. ali 16. leta.

Slavni krajni šolski sveti po Slovenskem! Postanite tudi vi dobrotljivi botri mladine cele svoje šolske občine, svoje fare, naročite za svojo šolsko bukvarno „Knjižnico za mladino“, a slavna bralna društva, čitalnice, rodoljubi duhovskega in posvetnega stanú, naročite jo za „družbo sv. Cirila in Metoda“, da jo ona daruje tistim šolam na naših ogroženih jezikovnih mejah, kjer slovenska mladina ne dobiva nič knjig in je izpostavljena nevarnosti preširnega ponemčevanja! Premožnejši stariši pa si jo naročite za svoje drage otroke, tako bomo z združenimi močmi pomagali našemu učiteljstvu žlahtniti srca naše mladine, izobraziti svojemu narodu vrle naslednike, pomnožiti slovensko književnost ter zagotoviti svojo narodno individualnost. V to pomози Bog in sreča junaska!

Slovenski mladinoljub na Štajerskem.

Disciplina.

Josip Supanek. *)

Ne mislite, dragi mi sotrudniki, da hočem vzbujati Vašo pozornost za kakšen proizvod že znanih šolskih korifej najnovejšega časa. Nikakor ne. V priprostej obliki hočem vam na podlagi lastne izkušnje podati nekaj drobtinice o disciplini, o katerej se je sicer že mnogo govorilo in pisalo, če tudi po znanih klasikih. Te pa hočemo pustiti danes pri miru.

Ako te je, dragi tovariš, Bog obdaril s tako imenovano „naravno filozofijo“, rekše, ako nisi povsem idealist pa tudi ne skrajni pesimist, zakličem ti iz celega srca: „Blagor Ti!“ tvoje življenje teko bode gladko in sladko — doma in v šoli bodeš zadovoljnega srea, nit tvojega delovanja se bode odmotavala brez drčenja in vozlov. Imel bodeš v šoli najboljšo, imel bodeš naravno disciplino v svojem razredu, dasi nikoli nisi na podlagi učnih knjig premišljeval ali pisaril o disciplini. Če si pa čmerikav, sebičen, preveč sam svoj in izbiren, nezadovoljen v svojem poklici in ako občutiš vsaki zbudljaj tistih dvonogatih muh in mušic, ki vsakega — tudi najboljšega človeka obletavajo in pikajo — ako ne preziraš velikodušno navadno hudobo onih, katerim si se zameril zbok tega, ker hočeš mirno in pametno, sebi osobno mirno živeti, potem — prijatelj, bode tvoja šolska disciplina prav slaba in za nič! Le pomisli, da se nežna naša mladina vedno ravna po obnašanji učiteljevem ter da je in da tudi mora biti on steber, na katerega se opira vse šolsko življenje. Učitelj mora biti vzor učeče se mladine, on naj bode zrealo, iz katerega se odsvita le prijazno obličje, se blišči le ljubezen, mir, zadovoljnost! Ako prestopiš šolski prag nagrbančenim čelom, pust in čmerikav, ne bode li vplivala tvoja neopravičena brezbržnost na mlada srca, v katera je Bog sam utisnil nagon ljubezni, radosti? Najnedolžnejši izraz otroške živahnosti ti bode presedal — postal bodeš osoren in strog, pregnal bodeš v hipu smehljanje raz rudečih lic — kako težko ti bode tekom celega dne vzdržati mir in red v svojej „prisilnej šoli“!

Ljubezen, prava, neomahljiva ljubezen do šolske mladine je temelj vse discipline.

Da pa bodeš vedno ljubezniv, pravi prijatelj šolske mladine, treba je, da najprej sam pri sebi začneš „zboljšati“ ter skušaš odpraviti tiste glavne grehe, o kojih sem že prej omenil, da navadno preprečijo vspesno disciplino.

„Zadovoljnost je polovica srečnega življenja“. Spoznavaj samega sebe! Ako se le količkaj potrudiš, kmalu bodeš opazil, kje imaš rokav raztrgan. Šolski otroci so odprte bukve z mnogimi stranmi — le glej, da bodeš v tej knjigi tudi razumno čital vse, kar je zapisanega. Toda le z zadovoljnim srcem bodeš prav spoznaval vsebino žive knjige, katero imaš vsak dan pred seboj. Pa mi bodeš oporekal: „Koliko je pa ljudi na svetu, ki so zares zadovoljni in srečni? Ali ne hrepeni vsak človek po sreči, a kdo jo najde, komu je mila? Poslušaj! Največ ljudi si išče sreče tam, kjer je ni in je nikoli ne bode. Oni dirjajo za srečo, ki je pa le prazna pena! Ne poželuj, kar ti pamet odreka; ne stikaj po tem, kar ti ne pristaja — delaj tiho, mirno in povsem vestno v delavnici, za katero si se odločil, z vso silo vztrajne marljivosti in vzorne pridnosti — in našel bodeš srečo in zadovoljnost v svojem — lastnem srci! Spominjaj se večkrat zlatih besed Vodnikovih:

„Za uk si prebrisane glave,
Pa čedne in trdne postave;
Išče te sreča, um ti je dan,
Našel jo boš, če nisi zaspan“.

*) Govoril pri zborovanji učit. društva za celjski in laški okraj v Celji 3. sušca 1895.

Z veselimi in zadovoljnimi srcem stopi torej pred mladino — vse drugo ti bode navrženo!

V pojasnenje te „naravno-filozofične“ razprave navesti hočem še gledé na disciplino nekaj iz vsakdanjega domačega šolskega življenja!

Kakor vesten učitelj bodi vedno prvi v šoli. Prvi v šolo — zadnji iz šole! Ne gledi na uro, li nisi nekaj minut prerano prišel v učilnico. Otroci dohajajo drug za drugim; vsaki dostojno pozdravlja in raz obraza otroškega se žari zaupljivost, radovednost do vsega, kar bode prišlo. Ta ali oni otrok ima na razpolago raznotere novosti iz priprostega, domačega, vsakdanjega življenja; kako rad bi drugim svojim tovarišem in prijateljem — s katerim se ni mogel po poti v šolo razgovarjati — povedal zanimive mu dogodke! Kdo bi našel vseh prizorov iz otroškega življenja! Bode-li tak šolarček pred začetkom pouka mirno sedel v klopi, ko mu je srce polno različne otroške šare?

Hočeš imeti vspešno disciplino, dovoli mu, naj se primerno tiho kratkočasi sè svojim dragim tovarišem! Mislim, da tiho govorjenje pred začetkom šolskega pouka ne bode ti zgrbančilo obraz; ako se drugače mladina dostojno vedé, privoščí jej čas pred poukom v nedolžno zabavo in sporazumljenje: gotovo Te bodo vsi potem — kadar je treba prav paznim biti — vedno in mirno poslušali.

Ne zabi nikoli, dragi sotrudnik, da imaš v šoli le otroke — da imaš nežno mladino pred seboj; mladini že naravnim potom pristója živahnost, zgovorljivost, veselo brezbrizno življenje! Preprečiti pa seveda moraš vso nedostojnost, razgrajanje in prepir. In med poukom?

Kako lahko preziramo, da se mladina mnogo prej duševno utruja kakor odrasli človek in da potem tudi najbolj vzorni in veščí učitelji vse preveč duševnega blaga naklada otrokom v prepičlem času. To je glavni vzrok, da jame biti otrok raztrešen — in če tudi mirno sedi — vendar ne more dohajati predavanju — ker je njegov duh utrujen — preobložen.

V merodajnih učiteljskih krogih se je začelo resno pretresovati, bi-li ne bilo boljše določiti posameznim predmetom le po pol ure. Gledé na disciplino bi otroci in učitelji bili gotovo na boljšem.

Neki ljudski učitelj v Frankfurtu je začel poučevati v vsakem predmetu le k večjemu celih 30 minut. V časopisu: „Vom Fels zum Meer“ piše dotični učitelj tako-le:

„Napravil sem poskušnjo, o vsakem predmetu le k večjemu pol ure poučevati. Pri otrocih pod 10. leti sem učni čas za jeden predmet še bolj skréil. Pri tem sem napravil znamenito opazko, da je učna vrednost šestih polu-ur n. pr. pri računanji večja, kakor pri pouku v celih štirih urah — ako sem namreč računal štirikrat, vsakokrat po eno uro nepretrgoma. Učni načrt jednega razreda bi se moral razvrstiti na polu-urno podavanje, to se reče: vsakemu predmetu naj bode k večjemu pol ure učnega časa določen“. Tako učitelj v Frankfurtu.

Na Angleškem so delali zdravniki poskušnje, koliko časa normalni šolski otrok ostane povsem pazljiv pri jednem in istem predmetu, preden se duševno utruja.

Dognalo se je, da je čas celih 15 minut odveč za vsakega otroka. S 15 minutami naj bi se začelo poučevati in tekom šolskega obiskovanja naj bi se učni čas razširil ali nategnil do 30 minut posameznim učnim tvarinam. Omenjeni zdravniki še trdé, da je nemogoče otroka, ki ni dovršil 14. leta, dalje kakor 20 minut vzdrževati popolnoma pazljivega pri jednem in istem predmetu. Nam vsem je znano, da se oziraje na splošna učna pravila ne sme predmet za predmetom vrstiti v nepretrganej meri. Znano je to lajiku in strokovnjaku: pa kolikokrat oba pozabita nehoté na važno naravno pravilo:

Delaj — pa tudi počivaj! Lok — preveč napet — počí. Otrok ne more v jedno mér uprežen biti in mora imeti tudi določen svoj počitek.

Predenj se preide od jednega predmeta k drugemu, treba je, da se otrok nekaj odpočije, da preteče nekoliko časa, predenj vnemajo čisto novi vtisi njegov razum.

Kako zdatno bi se zboljšala šolska disciplina in splošno napredovanje v šoli, ko bi se bolj strogo držali tega naravnega pravila.

V prestankih med jednim in drugim predmetom naj se póje kakšna mična pesem, naj se upletajo kratkočasne proste telovadne vaje — duh otroški se bode razvedril — disciplina postane vzgledna in otroci bodo napredovali!

To pa ne velja samo za otroke začetnike, ampak učitelj naj se sploh ravna po tem pravilu gledé na vsa šolska leta.

Iz lastnega prepričanja in vestnim srcem ti nasvetujem resno povdarjati te podatke; veliko se bode zboljšalo in osodapolna točka 24. učnega zakona z dne 10. avgusta 1870, št. 7648 ne bode ti več bégala sladkega spanja, ne bode temu ali onemu vedno zijóci prepad, v katerega lahko zdrsne, kdor se ne drži jekleno šolskih postav!

Opazuj vedno vestnim očesom vse otroke svojega razreda!

Pred začetkom nauka imaš vsaki dan najlepšo priliko, spoznavati otroke po njih splošnem in osebnem obnašanji, po njih značaji in po njih duševnih zmožnostih. Otrok se čisto drugače véde, ako se brezbrizno razgovarja s svojimi vrstniki, kakor pa če ga pazljivost véže in mora prisiljen poslušati ali delati. Pri tej priložnosti opaziš marsikaj, kar ti utégne zanimivo biti pri razsodbi o vedenji in značaji otroškem. Ni torej — kakor sem že enkrat povdarjal — odobriti navada, če je tudi železna srajca — učenčka takoj po vstopu v šolsko izbo prikleniti na določen mu sedež ter mu zabraniti mirno in dostojno zabavno sporazumljenje s součenci; vedno je pomisliti, otrok je le otrok in naj ostane tudi otrok, dokler ga bodeš imel v šoli. Tudi za šolo naj veljajo mile Slomškové besede:

„Oh blažena leta nedolžnih otrók,
Vi 'mate veselja brez težkih nadlóg;
Oh, kako vas srčno nazaj poželim!
Al' vi ste minola, zastonj se solzím“.

S tako milim ravnanjem si bodeš pridobil ljubezen in spoštovanje otročičev. Če te bodo vsi otroci ljubili in spoštovali, kako radi bodo tudi v šolo prihajali; nobedna pot jim ne bode preslaba ali predolga — nič jih ne bode doma zadržavalo. Ti pa boš otrokom kakor prijazni oče, katerega vsi otroci čislajo, ljubijo in spoštujejo. Z očmi jih bodeš vodil, opominjal, hvalil ali grajal — in če prilično v časih kakšno mično pripoved vpleteš pri pouku: vsi otroci bodo radi ubogali, pridno se učili.

Ponosen bodeš na svoj stan, čislal ga bodeš in zadovoljnost srca te bode razvedrila vedno in povsod!

Tudi strogóst porodi nekako disciplino, a ta je le popačeno dete, izrod, ki ne ostane dolgo pri življenji, ki ne razveseljuje tvojega očetovskega srca — in ne vznbuja ljubezni in spoštovanja! Ubogi otroci — ubogi učitelj, če si drugače ne veš in ne znaš pomagati, kakor s silo, jezo in brezobzirno strogostjo!

Konečno naj še omenim disciplino izven šole. Kako se obnašajo otroci po potu v šolo ali iz šole domov gredé?

Mnogo je o tem slišati; zlasti nasprotniki modernega šolstva mnogo in glasno vpijejo o surovosti in nagajivosti sedanje mladine.

Kako je pa bilo nekđaj? Kakšni smo bili mi sami v dobi šolskih let? So res prej za časa brezovke drobile same ovčice mirno iz šole domov?

Statistika dokazuje, da se je naše ljudstvo v dobi sedanje šole in preosnovane otroške izreje pravno povzdignilo. Razna zlodeljstva, kakor pretepi, tatinstvo, surovost pojema, in če še bodo stariši ter odrasli ljudje z lepim vzgledom vplivali še dalje bolj na mladež, nadejati se je, da otroci, — v šoli pridni in ubogljivi — se tudi izven šole ne bodo spridili! Izjeme so pa povsod.

Tudi tukaj gre z lepo besedo začeti; s prijaznim posvarjenjem bodeš zajezil preobilo živahnost posameznih, bodeš ukrotil nedostojnost, razgrajanje.

Vsaka živahnost otroška pa tudi ni v nebo vpijoč greh! Mirnim potom očetovsko razsodi, je-li dotični otrok prekorlačil določene mu meje spodobnosti ali je pa le njegova naravna živahnost povzročila kakšno pritožbo.

Pri konci sem. Podal sem Vam svoje misli z najboljšim namenom; upam, da je v tem smislu sprejmete in da obrodijo dober sad v prid mile naše mladine in v povzdigo našega šolstva!

Slovniška teorija Kernova.

Piše dr. Janko Bezjak.

(Dalje.)

Semkaj še spadajo stavki, kakoršni so ti-le: zove se Ribič, piše se Dolinar, naš pes se kliče Belin, ostal je moj prijatelj.

Pri nekaterih glagolih, izrazujočih postanek ali zvršitev, zaznamuje povedni imenovalnik vseh ali učinek glagolovega stanja. N. pr.: po vseh izpitih, srečno prebitih, postal je zdravnik. Po svojem slavohlepi stopal je nesrečen. Hudo mu postaja. Drevesce zraste s časom mogočno drevo. V staroslovenščini: *сѣ твори са болѣлѣ* — stori se bolen (sedaj navadnejše: stori se bolnega). Grigorij *ностагелѣ естѣ на тѣплѣхѣ*. *ледѣ естѣ* topla voda = led je postal topla voda. V serbskih narodnih pesmih čitamo: vila se načini djevojka.

Iz teh primerov že tudi uvidimo, da povedni imenovalnik ni v rabi le pri tistih glagolih, katere imajo drugi slovničarji za pomožnike, ki za-se ne morejo biti povedki, kakor že naštet: imenovati se, zvati se, ostati, postati itd., ampak da moremo s povednim imenovalnikom določevati tudi glagole, ki so tudi drugim že sami ob sebi popolni povedki, kakor že navedeni: zrasti, storiti, načiniti.

Poglejmo še stavke: mrtev se zgrudi na tla, bosa hodi po produ, tih in miren sedi v svojem kotu, vesel je prišel domu; ali latinske: *nemo nascitur dives*, *Tarquinius mortuus est exul*, *Socrates venenum laetus et libens hausit*.

Radovedni smo slišati, kako razlagajo slovničarji te imenovalnike v stavkih, končno navedenih. Nekateri ga imajo za pojasnilo glagolnemu povedku — ti se bližajo naši trditvi —, drugim je pridevek in sicer takozvani „povedni pridevek“ (gl. n. pr. latinsko slovnico Goldbacher-jevo, § 252.), tretjim je apozicija ali pristavek in sicer „prislovni pristavek“ (gl. veliko slovnico Schultz-evo, § 245. 1. b. in § 301). Nekateri sami niso dosledni v svojih trditvah. Janežič-Šket piše n. pr. v § 254.: „V časi nam služi imenovalnik tudi v dopovedku, to pa — kedar se pridevnik v dopolnilo glagolnemu dopovedku pridene, n. pr.: „žalostne zapuščajo ptice jeseni naše kraje“. V opombi točke b v § 246. pa čitamo: „Le-sem (namreč k pristavku) spada prav za prav tudi pridevek, ki se po členici ko ali kot samostalniku pridene; n. pr.: „Živel je kot kristjan, umrl kot svetnik“.

A nam ne delajo taki stavki nobedne preglavice. Vsi navedeni imenovalniki so povedni imenovalniki. Po njih se določuje glagolni povedek, a nobeden drug

stavkov člen: z imenovalniki „mrtev, bosa, tih, miren, vesel“ itd. dopolnili smo stavkove povedke „se zgrudi, hodi, sedi, je prišel“; njihovi pojmi so se razširili na svoji vsebini, a zožili po svojem obsegu.

Iz doslej navedenih primerov je jasno, da nam rabijo za povedne imenovalnike ne le samostalniki, ampak tudi pridevniki. Kar se pa teh tiče, mogel bi nam oporekati kdo, češ da ti pridevniki niso povedni imenovalniki, nego da so prislovna določila. Saj je prav isto, ali rečemo: miren sedi ali mirno sedi; vprašati moramo, kako sedi in temu vprašanju odgovarjamo z načinovim prislovijem. Morda jih bo še več, ki bodo pritrdjevali tej trditvi; a radi tega se ne damo motiti.

Treba nam bo le natankega razločevanja. Ni vse jedno, rečemo li: vesel poje, ali: veselo poje. V tem stavku smo izrazili istiniti način petja: kako poje? Veselo. Določili smo pojem „petja“ z bistvenim znakom „veselo“. V onem stavku smo sicer tudi določili petje, a nismo izrekli veselosti v prislovnem smislu in prislovni obliki, nego kot lastnost, ki ob jednom določuje glagolovo stanje in se nanaša na osebek. Vprašamo, kakšen poje, in odgovorimo: vesel. Tako se je imenovalnik vesel približal naravi povedkovi in se odmaknil prisloviju. Povedkova narava njegova se kaže tudi v tem, da se v možkem spolu jednine rabi vsikdar nedoločna oblika pridevnikova (če jo namreč pridevnik (pridevno ime) ima); zaradi tega mu tudi gre po vsej pravici ime povednega imenovalnika. To velja o vseh enakih izrazih in stavkih, kakor: hodi zadnji, imenuje se prvi, žalostni gredo za mrličem, govoril je navdušen.

Ni torej vse jedno, kako se izražamo; kar se nam zdi na prvi pogled isto, spoznamo za različno, če natančneje preiskujemo. Zaradi tega se tudi ne moremo strinjati s tistimi, ki menijo, da je v stavku: rad sem zvršil dano mi nalogo „rad“ prislovno določilo načinovo, ampak tudi tu imamo povedni imenovalnik.

Mimogredé naj tu opomnimo, da povedni imenovalnik včasih podpiramo s členico kot, a da ni vse jedno, rabimo li členico kot ali členico kakor. Velika razlika n. pr. je med stavkoma: umrl je kot kristjan in umrl je kakor kristjan, dasi na videz ni nobedne. A v tem-le stavku izražamo način smrti: izraz „kakor kristjan“ je nepopoln prislovni stavek načina; manjka mu povedka, ki ga dopolnimo iz stavkovega povedka „umrl je“: kakor kristjan (namreč umre). Ovi stavek pa pravi, da je postal kristjan in umrl. Tu bi mogli členico kot tudi izpustiti in reči: umrl je kristjan, a členice kakor bi tam ne smeli; tu je pravi povedni imenovalnik, tam pa ne. V nemščini je ista razlika: er starb als Christ in er starb wie ein Christ. Opozorili smo na to razliko, ker je ne nahajamo pri vseh pisateljih, dasi je treba na tanko razločevati ona dva slučaja.

Vrnimo se po teh vrsticah, potrebnih v podporo sledeči trditvi, spet h glagolu „biti“! Vprašajmo, kaj so neki pri tem glagolu dotični imenovalniki! Nič drugega, nego tudi povedni imenovalnik. Povedna oblika glagola „biti“ je pravi povedek, izrazujoč bivanje. Ta pojem, ker je jako velikega obsega, določuje se po dotičnih imenih, v imenovalniku stoječih, na vsebini: vsebina njegova postane v vsakem posameznem slučaju popolnejša za določen, bistven znak, obseg pa se skrči.

A pri glagolu „biti“ še nahajamo tudi roditeljski ali sklon s predlogom. Kaj pa s tema? Tudi to hočemo takoj razjasniti.

Nekateri že prej naštetih glagolov prebajalnikov, kakor: imenovati, zvati, storiti, delati, postaviti, dalje tudi: voliti, čutiti, imeti, najti, videti in jednaki se rabijo često z dvema tožilnikoma, katerih jeden je pravi predmet, drugi pa ne. V tem se strinjajo vsi slovničarji, samo v tem nismo složni, kako bi naj imenovali drugi tožilnik. Torej mu pravijo česče povedni predmet, redkeje povedkov tožilnik.

Povedni predmet jim je zaraditega, ker je po njihovem mnenji prav za prav povedek prvega tožilnika, ki je pravi predmet. In še jeden vzrok imajo za svoje poznavanje; pravijo namreč, ko bi se izrekel takšen stavek s trpno dobo glagolovo, izpremenila bi se oba tožilnika v imenovalnika: prvi, ki je bil prej predmet, postal bi osebek, drugi pa pravi povedek (Heyse II., 119., 2. in Šuman § 202.) N. pr.: zovemo našega psa (pravi predmet) Čuvaja (povedni predmet) in naš pes (osebek) se zove Čuvaj (pravi povedek).

Kako bomo **mi** imenovali ta tožilnik, o tem ni dvombe. Nam imenovalnik Čuvaj ni pravi povedek, ampak je povedni imenovalnik; torej nam tudi tožilnik Čuvaja ne more biti povedni predmet, ampak nam je povedni tožilnik. V obeh slučajih determinujemo z imenom Čuvaj pravi glagolni povedek: tam „zovemo“ tu „se zove“.

Sem še stavimo stavke, kakoršni so sledeči: postavili so ga župana, izvolili so ga predsednika, storil se je bolnega; storil ga je nesrečnega; imao vile posestrime (serbsk. nar. pesm.); **ТАМУ** nareče **НОМТ**; man fand ihn todt, ich fühle mich glücklich.

Čestokrat nam ne zadostuje tožilnik, nego treba je predloga s tožilnikom ali z drugim sklonom. Najbolj je ta sklad razširjen v nemščini, n. pr. man hält ihn für einen Betrüger; tudi v trpni dobi: Caesar wurde zum Consul gewählt. Sem spada tudi stavek: die Magd spann Flachs zu Garn. A slovenščina prvotno ni poznala tega sklada. Miklosich trdi (Syntax str. 388): „Germanisierend ist der acc. mit za oder der dat. mit **к**“. Vsem slovanskim jezikom je služil nekda v tem slučaju orodnik, ki bi ga po prejšnjih primerih zvali povedni orodnik. Izhajajoč od stavkov, ki so izražali postanek, vršitev, ali sploh izpremembo, zaznamoval je ta orodnik prav dobro in živo to izpremembo, isto tako, kakor jo nemščina zaznamuje s pomočjo predloga zu (werden zu etwas); pozneje pa se je rabil tudi v takih stavkih, v katerih ni bilo več govorice o postanku ali izpremembi. A tekom časa se je ta povedni orodnik jel polagoma izgubljati v slovanščini: den denešnji ga nekateri slovanski jeziki sploh nimajo več. Miklosich pravi (Syntax str. 727.): „Wenn man die einzelnen slavischen sprachen in betreff dieser anwendung des instr. mit einander vergleicht, so nimmt man wahr, dass einige unter ihnen jetzt die letzten überreste derselben aufzuweisen vermögen und dass in anderen dieselben immer mehr zu gunsten der auf den classischen sprachen fußenden syntax, die man die allgemein europäische nennen kann, eingeschränkt wird“. (Datje sledi).

Pedagogiški razgled.

Šolstvo japonsko je v mnogoterem načinu podobno evropskemu. Zlasti pri poučevanju čitanja se je jako znatno napredovalo. Za pouk v slogu imajo Japonci mnoge in zelo dobre knjige po francoskih uzorih. Računstvo se poučuje po evropskem načinu. Učenci računajo na škriljaste tablice, ter pišejo s kamenčkom. Pozneje pišejo tudi na papir s posebnim čopičem. V starejših šolah se rabi računska tabla, katera pa seveda ni za to, da bi se naučili računanja na pamet. V zemljepisji se uči o podnebji, in pa o imenitnejših mestih ter se dospeva do raznavljanja posameznih

dežel. V višjih šolah učijo se otroci tudi poznavati Evropo in Ameriko. Prirodopis jih seznanja s cveticami, živalimi in rudninami, ki se nahajajo v domovini. Za risanje imajo Japonci jako lepe predloge, v katerih se od priproste preme postopa do dovršenega slikanja človeškega telesa. Petje se poučuje po naši metodi, toda japonske pesmi so monotonne in glas Japoncev zveni pri petji jako neprijetno. V urah odmenjenih ženskim ročnim delom prirezava in šiva se obleka. Izmed jezikov se večinoma poučuje angleščina. Velika skrb jim je za tehnološko znanje. Sploh je občna šola

na Japonskem v velikej časti in Japonci se ponašajo, ako morejo svojo šolo povzdigniti. V najnovejši dobi pojavlja se prizadevanje, katero podpira sam princ v Tokiu, da bi se učili nemščine.

Avstralija se ne more ponašati s prav izbornim šolstvom. Elementarno šolstvo ne nahaja dosti podpore v krogih, kateri imajo zanj skrbeti. Pred letom je bilo odpuščeno hkratu 600 učiteljev iz varčnih ozirov. To seveda največ označuje skrb za šolstvo.

Na Kitajskem gospoduje popolna prostost v pouku. Vsak Kitajec more si urediti šolo in poučevati; po sposobnosti nikdo ne praša. Ni čuda, da učitelji vsled tega z malo primernim načinom nudijo ljudstvu svoje vednosti. Največ šol je v osrednji državi, malo na severu. Pri vsem svobodnem pouku nanči se brati komaj deseti del otrok. Pouk je mehaničen, osnovan na dresuri spomina. Samostalno misliti ne uče se kitajski otroci. Jako priljubljen jim je predmet, da se nauče razne načine pozdravljanja, kar Kitajci doženejo do smešne dovršenosti.

Šolstvo v Kamerunu. Poleg nekoliko misijonskih šol sta v nemškeji naselbini v Kamerunu dve državni šoli za tuzemce. Jedna je v Bonamandonu, katerega so Nemci prekrstili v Belldorf, a druga v Benebeli (Didodorfu). Prvo pohaja 83 in drugo 43 učencev. Obe šoli sta štirirazredni. Ti šoli sta priljubljeni ter v začetku prav dobro obiskovani; toda med letom oslabuje obiskovanje. Obiskujejo ju večinoma otroci bogatejših starišev. V kamerunskem ozemlju postanejo učenci vešidelj trgovci ali služabniki guverната. Najvišji ideal črnega dečka je, da bi postal učitelj, kajti dozdeva se mu, da se pri tem stanu najložje pride do gospoda. Razume se, da bode potem moral nositi hlače in pokrivati glavo s klobukom. Z rokodelstvom se tuzemci razmeroma malo pečajo, dasi kažejo nadarjenost do rokodelstva s kovinarstvom. Vlada namerava v

strokovni šoli učiti učence tuzemcev ključavničarstva in kovaštva.

Šola v Popi, katera velja za vzorno, otvorila se je l. 1891. Stalo je baje neizrečnega truda, predno so se otroci tuzemcev šole navadili, ter pokazali nekak vspeh. Posebno jim je pisanje delalo veliko težav. V prvem oddelku te šole je bilo 15, v drugem 30 učencev. Poučnje se dopoldne od 8. do 11. in popoldne od 2. do pol 4. Pridno se čita in čitano diktuje za pisanje. Sedaj baje učenci hitro beró in pravopisno dosti dobro pišejo. Samó za računstvo ni videti velike nadarjenosti. V prvem oddelku štejejo otroci do sto in znajo li ustno po jedno število odštevati, ter se začno v poštevanki sem ter tje nekoliko kretati, pismeno pa z dvema številčkama se boriti, to je potem vse, kar je mogoče od njih zahtevati. Boljše jim gre veronauk v glavo in otroci se ga radi učé.

Šolstvo norveško. Norveško ima od leta 1889. šolski zakon o ustanavljanji šol, o izobrazbi in nastavljanji, kakor tudi o plači učiteljstva. O zakonu učiteljske pokojnine se baš sedaj razpravlja. Šolska dolžnost otrok traja 7 let: od 7. do 14. leta. Otroci dokončavši občno šolo, so primorani obiskovati še nadaljevalne tečaje. Šolska doba traja, kakor je pač podnebje, 27—40 tednov v letu. Več učencev nego 35 se ne sme sprejemati v razred. Učiteljice je na norveških šolah več kakor učiteljev. Na šolah v Christianiji je trikrat toliko učiteljic kakor učiteljev. Njim se dajejo tudi mnoge prednosti. Učitelj mora poučevati 36, učiteljica le 27 ur na teden. Učiteljice se smejo močiti, ne da bi morale službo popustiti. Učitelji se izobrazujejo v semeniščih po dve leti. Pogoji vsprejema je spričevalo iz srednje šole ali iz pripravnice, ki sestojata iz enoletnega tečaja. Učiteljskih društev je mnogo ter imajo svoje osrednje društvo. Tudi v deželnem zboru so zastopani učitelji z nekajimi člani svojega stanu.

Listek.

Čez tisoč let.

Proroško razmotrivanje učitelja Jone svojim cenjenim tovarišicam in tovarišem v postno zabavo.

Prisedši zadnjič nekako slabovoljen od učiteljskega zborovanja domov, najdem na mizi knjige „Mátice slovenske“ za leto 1894. Takoj se domislim slavnega francoskega pisatelja Jules Vernea, ki ima čudovito lastnost, da misli tisoč let naprej. Nu saj

jaz tudi skoro vedno za nekoliko let naprej mislim, a vendar me tovariši nič kaj ne marajo, sicer bi me bili izvolili v društveni odbor, a sam Bog ve, da jim ta pametna misel ne šine v glavo! Od tod torej moja nevolja! Pogled na knjige Mátice me nekoliko

razvedri; kajti nova „Knezova knjižnica,“ s katero se odslej število Maticinih knjig vsako leto za eno pomnoži, bode gotovo ugajala zabavi. Nakrat se mi vzbudi prijetna slutnja, da nam je morda Matica letos podala kaj učenega v popularni obliki Jules Verneovega pripovedovanja. Toda kmalu mi spreleti preko čela novi mrak nevolje: „V vseh ostalih knjigah samo suha, visoka znanost brez popularne oblike. Za Boga, uslišite vendar enkrat „Zvonove“ in „Narodove“ opombe ter jo uredite po primeru Hrvatske matice!“ Radoveden zvedeti število členov učiteljev, sežem po „Letopisu“, a v vsem okraji, kjer služujem, jih naštejem navzlic svojemu birokratiškemu pogledu, jedva na treh prstih roke, a po drugih malokje za eno ali dva več. Aha! si mislim, slab želodec imate, suhoparna znanost vam ne ugaja. Kaj ne? A vsaj bi nas bilo lahko več, ko bi nekateri ne bili tako domišljivi in ozkosrčni, češ, če bodem člen Maticin, Glasbene Matice, učiteljskega, bralnega društva, čitalnice, pevskega zbora itd. potem bi me pa tisti hudi gospodje, ki se zbirajo radi nas večkrat okoli zelene niže in od katerih bi nekoli Slovencu najraje v želodec stopili, surovega snedli. — Jules Verneova knjiga: „Potovanje okoli zemlje v 80 dneh“, katero je pred leti tudi Matica izdala, je dala mojim mislim neizmerno brzi polet. Saj poznate Jules Vernea! Domišljija tega velikega Francoza je namreč prekosila nas učiteljstvo in ves svet za celih tisoč let. Čez tisoč let se namreč ne bodo več rabili železniški mostovi; kajti vsled vstrajnosti bode žvižgajoči hlapen vstrajal v istem smeru, da bode v bliskovnem poletu smuknil čez reko v svoj tir na drugem njenem bregu, radi česa bodo železniške uprave, seveda tudi južna železnica, z ozirom na prihranjene milijone gl. mostovnih stroškov, znižale voznino tako, da se bodo učiteljskih zborovanj lahko vdeležili tudi tiste cenjene tovarišice in tovariši, ki se doslej v svoji pretrirani štedljivosti izgovarjajo na troške. Povrh tega bodo društveni odbori izposlovali za „skopuhe“ popolnoma prosto vožnjo v posebnem vagonu in še morda majhno dijeto iz društvene blagajne.

Jules Verneova domišljija pa je tudi ustvarila neko znanstveno književno delo v obliki zabavne pripovedke, v kateri nam riše svet po preteku 1000 let, t. j. približno v letu 2895., namreč: Takrat bodo švigali po zraku zračni vlaki, preleteči v jednej uri 1000 km, po podmorskem tunelu se bode prihitelo iz Londona v Ameriko do New-Yorka v 290 minutah. Telefon se bode dovršil tako, da se bode moči razumovati z Avstraleci. Iznajdeni bodo kondenzatorji solnčne svetlobe in toplote, s pomočjo katerih bode možno pretvoriti noč v dan, zimo v leto itd. V požigajočji sni se bode proizvajal blagodejni dež, ki bode rosil bogastvo na zemljo. Nu, za take domišljije nimate vi pojma, vi, ki se le malo brigate za Slov. Matico, učiteljsko društvo itd. A jaz sem prekoračil meje te ozkosrčnosti, tega du-

ševnega hlapčevstva ter se povzdignil v družbi Slovenske Matice, Glasbene Matice, učiteljskega društva in vseh drugih naših društev z domišljijo Jules Verneovo za tisoč let naprej. Poslušajte torej!

Učiteljstvo bode živelo čez 1000 let vse drugače nego dandanes. Vlak bode v eni uri prevozil 1000 km, torej v eni minuti 16'666 km, v 15 minutah pa 249 km. Za Boga, to vam je gorostazna oddaljenost ali če hočete, to je mameča brzina! Naši nadtisočletni tovariši blizu železnic bodo torej lahko ob 11. uri t. j. v jednej prostej $\frac{1}{4}$ urici šli na „polizek“ v bližnje mesto, vrnili se in dalje poučevali. Ko bi se takrat n. pr. ustanavljala slovenska gimnazija v Celji, hoj, tedaj bi se preskrbnim stricem posrečilo potisniti jo v Žalec oziroma v Št. Jurij ali celo v Solčavske hribe z neovrgljivim dokazom, da bodo lahko profesorji in učenci stanovali v Celji, učili se pa v Žalcu oziroma v Št. Jurju ali celo na Solčavi, saj pridejo tje oziroma nazaj po tej izračunanaj hitrosti v dobri $\frac{1}{2}$ sekundi.

„Telefon se bode dovršil“ čitam v Verneovej knjigi. Aha, to pa to! Potem takem bode nadučitelji in ravnatelji lahko iz svoje katedre ali pisarne hospitovali svoje učitelje oziroma profesorje. Takrat bode tisti stavek v § 34. šolskega in učnega reda „soweit seine Zeit das erlaubt“ popolnoma odveč. Ubogi učitelji in profesorji, takrat bode po nekod drugače plesali, kajti slišal bode zid in stena bode govorila! V dobi toli dovršenih telefonov bodejo tovariši in tovarišice po nekod imeli v svojem stanovanju telefonsko postajo za šulferajn. Nekateri tovariši pa makari s pomočjo telefona vsak dan peli v bližnjih nemških kazinih. V B. bode glasoviti Benedičan po telefonu zapovedoval učiteljstvu celega okraja. V S. bode otroci šulferajske šole kar po telefonu nadlegovali mimoidoče: „Wir sind Deutsche“! Popotnikovo uredništvo pa bode, čujte in strmite! kar po telefonu neusmiljeno izterjvalo zaostalo naročnino, če namreč „Popotnik“ to častitljivo starost doživi. A kdo bi pač našteval vse posameznosti in osebe, preveč jih je! Vrnem se torej k vsemu častitljivemu svojemu stanu.

V dobi dovršenih telefonov t. j. približno v letu 2895. ne bode v „Popotnik“-u več čitati tistih ne-ljubih tajnikovih poročil, v katerih se v jednomer jadicuje o slabi vdeležbi zborovanj naših učiteljskih društev. Takrat bode moči vsi lahko doma sedeli v svojih salonih na pobilazjenih naslonjaci, sluge nam bodo v livreh pridržavali k ušesom telefonova naslušala. V društveno sobano bode primorana priti samo predsednik in poročevalec, vsi drugi bode moči poslušali in debatovali ž njima v negligetobletu s pomočjo telefona, pušče drago havano in ob jednem s knjigo v roki nadzorujoč poročevalca, če se bode točno držal avtorja ali ne. To bode zares izvrstno! Izvrstno, osobito za one cenjene tovariše in tovarišice, ki se v dobi modernih telefonov z vsa koprstnini izgovori izogibajo zborovanj, čeprav

jim v mnogih slučajih drdri železniški polž mimo nosa, ki torej ne uživajo nobedenih koristi ter zastajajo v svojih nazorih, v stanovskei zavednosti, da, celó v strokovnem znanji za nami.

Nu, pustimo jih pri miru, vrnimo se k zborovanju! V dóbi modernih telefonov rabimo zapisnikarje, ki se v jednomer s svinčnikom bilježe vaje potem šopirijo po „Popotniku“, „Domovini“ itd. s svojimi jadikujočimi poročili, grozóc in pretéc svojim zaspanim tovarišicam in tovarišem, da bodo spustili na nje sredobežno (centrifugalno) silo tovariskega zaničevanja. Čez 1000 let jih bode zastopal

fonograf, ki bode stal v pričo poročevalca. Kdor bode od teh „zaspanecev“ količ kaj radoveden, ta pojde v trg oziroma v mesto ter si o priložnosti, ko ne bode imel nobenih „važnejših opravkov“ dá ponoviti vso debato v originalu. Seveda bode pristop k fonografu dovoljen le onim, ki niso: 1. na sumu vohunstva, 2. koristolovstva, 3. ne dopisniki v nasprotné časnike, 4. ne naročniki Tagespošte, kolporterji „Štaj. kmeta“ itd., 5. ne učitelji-pevci nemških kazin, 6. ne pristasi Šulferajna, Südmarke itd.; kajti vsi ti bi fonografovo nedolžno poročilo mogoče zavijali v črno natočevanje. (Konec sledi.)

Društveni vestnik.

Iz „Zaveze slov. učiteljskih društev“. „Knjižnice za mladino“ je prišel že drugi zvezek na svetlo. Njega vsebina je povest: Veselje in žalost. Za tretji zvezek pa je že pripravil gospod profesor Funtek krasen venec basni v vezani besedi, katere bodo izvestno mladino razveselile. Upamo, da bode preskrbljena „Knjižnica za mladino“ z raznimi dobrimi spisi. A žal, da tega ne moremo reči o naročnikih. Oglašajo se prav počasi. Do sedaj se jih je pri predsedništvu „Zaveze“ zglasilo do 379, a gospod Gabršček jih navaja v prilogi 2. zvezku „Knjižnice za mladino“ do 487, ki so vplačali do 25. februarja t. l. 478 gld. Pri tem nabiranju so se odlikovali posebno sledeči gospodi nabiratelji: Val. Burnik, nadučitelj Kamnik; Krist. Bratina, Bovec; Fr. Slane, Litija; Fr. Kovač, Zatičina; J. Kotzmuth, Sv. Urban pri Ptuj; J. Vrščaj, Ljutomer; M. Nerat, Maribor; J. Robič, Ljutomer; Fr. Koncilija, Žužemberk; J. Kaukler, Ptuj; Jos. Turk, Begunje; A. Žumer, Ljubljana; J. Škrbinec, Višnja gora; Dav. Jundrič, Trnovo; Mart. Zarnik, Trnovo; J. Božič, Žiri; J. Thuma, Postojna; Flor. Rosman, Krško; Jos. Pečnik, Brežice. — Predsedništvo jim izreka tem potom na njih trudu najpresrečnejšo zahvalo.

Oh jednem pa pričakuje predsedništvo, da stori jo tudi drugi gospodje svojo dolžnost in potem je stvari zagotovljen obstanek. Predsedništvo.

Iz Ljutomerskih goríc. Društvenega zborovanja v Ljutomeru dne 14. t. m. se je udeležilo 14 članov, katere predsednik nadučitelj Robič, tako le nagovori: „V preteklem meseci zadela je našega presvitlega cesarja in cesarsko hišo, našo monarhijo in c. in k. armado velika izguba in žalost. Dne 18. febr. je v Arcu na južnem Tirolskem nadvojvoda Albrecht, odlični član cesarske rodovine, preslavni avstrijski vojskovodja in zmagovalec pri Kustoci in prvi oče vojakov izdihnil svojo plemenito dušo. Njegovo ime bo zapisano na odličnem mestu avstrijske zgodovine. Spodobi se, da se tega velikega sina naše slavne Avstrije in reorganizatorja našega

vojaštva spoštljivo spominja tudi Ljutomersko učiteljsko društvo, katero v svoji sredini šteje tudi 4 učitelje-vojake. Izrazili ste svojo sožalje, da ste vstali raz sedežev.“

I. Zapisnik zborovanja z dne 7. febr. se prečita in odobri. — Ker je predsednik radi seje krajnoločskega sveta zadržan, dalje voditi zborovanje, prevzame predsedništvo g. Kryl.

II. Med došlimi dopisi sta omeniti:

a) Dopis uč. društva za celjski in laški okraj, zadevajoč Freuensfeldovo ustanovo za izdavanje mladinskih spisov.*)

b) Gosp. nadučitelj Nerat, urednik „Popotnikov“, izreka našemu uč. društvu svojo zahvalo za čestitko k njegovi 50letnici. Zahvalno pismo smo vzeli s živahnim odobravanjem na znanje.

III. Gosp. Vrščaj nas je zabavljaj s prečitanjem šaljivega spisa: „Nasvet mlademu prijatelju-učitelju z ozirom na njegovo materijelno stanje“. Spisal ga je felitonist Drukačka v pedagogiskem listu „Komensky“.

IV. a) Na predlog g. Karba se sklene soglasno, da društvo izrazi pismeno svojo sožalje g. predsedniku nadučitelju Robiču, kateremu je dne 7. t. m. nemila smrt pobrala 15letno hčerko.

b) Gosp. Šijanec ml. predlaga, naj društvo priredi majniški izlet, ako mogoče, z sosodnim ormoškim uč. društvom skupno. Se sprejme.

c) Gosp. Schneider nasvetuje, naj bi društvo za to skrbelo, da bi šolska vodstva dobivala Prettenhoferjeve gratis-zvezke potem okrajnega šolskega sveta, ne pa od trgovcev. Se sprejme.

Prihodnje zborovanje se določi na četrtek 4. aprila.

Črešnice. (I) zborovanji učit. društva za celjski in laški okraj 3. marca t. l. „Grem pač v Celje na uro gledat, saj sklepni itak ne bom“, mislil sem si, zapuščajoč ob jutra-

*) Prosimo tudi druga uč. društva odgovora gledé na naš sklep dne 3. jan. t. l. (Glej letošnji „Popotnik“ štev. 2, str. 28.) Dopisov.

njem svitu svoje gorsko „gnezdo“ ter sem nevoljno brezel debel sneg — in še zmiraj ga je gosto „nametavalo“. Toda to pot sem se kaj prijetno varal; kajti zbralo se nas je vendar z gosti vred 19 tovarišev. Zato pa predsednik, g. Brezovnik, z vidnim veseljem otvori zborovanje, rekoč, da je ta udeležba ob tako neugodnem vremenu znak duha vzajemnosti in kolegijalnosti ter izraža nado, da se bodo v društvo povrnilo zopet nekdanji veseli časi in da si bo pridobilo zopet jedno izmed prvih mest med našimi učiteljski društvi. Potem srčno pozdravi navzoče goste, namreč g. Supaneka, vpokojenega nadučitelja v Celji, g. Roškerja in g. Rataja, učitelja iz šmarskega okraja ter novega uda gosp. A. Šumljaka, učit. na Zid. mostu.

Predno se preide na dnevni red, se predsednik v toplih besedah spominja prebitkega udarca, ki je zadel našo prevzvišeno cesarsko rodovino in celo državosled smrti maršala nadvojvode Albrehta. Odveč se mu zdi, da bi tukaj razlagal, kaj nam je bil pokojnik, saj to ve vsak razumnik, slavnega junaka pozna naše priprosto ljudstvo, kakor tudi naša šolska mladina. Večen mu spomin!

I. Pevski zbor odpoje Ipavičevu pesem „Savska“.

II. Zapisnik o zadnjem mesečnem zborovanju se sprejme.

III. Štaj. „Lehrerbund“ je v dopisu od 24. februarja t. l. med drugim po svojem upravnem odboru za letošnje glavno zborovanje v Voitsbergu predlagal nastopni vprašanji: a) Osnova zaloge za ustanovitev „Lehrerheima“ za učiteljske sinove v Gradci. b) Razgovor o razmerji med c. kr. vrtnarsko družbo in štaj. šolskimi vrtnarji. Gledé na drugo vprašanje se društvo izreče „za“, glédé na prvo pa „proti“, kajti akoravno je ideja sicer hvalevredna, a za nas nima pomena, ker spodnještajerski učitelji ne šolajo svojih sinov v Gradci in ker se podoben zavod itak misli ustanoviti kje na Sp. Štajerskem.

Predsednik omenja prijazno pismo g. Strmškeka, predsednika šmarsko-rogaškega učit. društva, v katerem izraža željo, da bi se obe društvi tudi letos sešli in tako negovali medsebojno vzajemnost. To je tudi naša želja in sicer bi bilo najbolje, da se snidemo prvo nedeljo v majniku na Grobelnem. Razveselilo nas je tudi to, da je bratsko sosedno društvo že znanprej obljubilo svoje sodelovanje povodom slavljenja naše 25letnice.

IV. Gosp. Supanek — Griže — podava o disciplini, rekoč, da nas ne misli mučiti z obširno razpravo, prepisano in sestavljeno iz raznih proizvodov najnovejšega pedagogičnega slovstva, nego podati nam hoče le nekatere „drobtinice“ iz lastnih izkušenj, koje si je prisvojil tekom dvajsetletnega učiteljevanja. Pazljivo smo poslušali te dragocene „drobtinice“, iz katerih naj navedem nastopno: bodi otrokom mil in prijazen, ne krati jim nedolžnega razveseljevanja, pred poukom jim nikar ne brani primernega tihega kratkočasnja! Pouk ne

preoblagaj otroškega duha, kajti struna prenapeta počí; jeden predmet naj se ne obravnava dalje, ko pol ure, po duševnem naporu naj sledi kratek odpočitek ali primerno razvedrilo duha. Vodilna zvezda pa naj bo učitelju ljubezen do šolske mladine.*)

Zahvaljujoč ga na tem izvrstnem govoru, izrazi predsednik še svoje posebno veselje, da je ta odlični tovariš zopet stopil v naše kolo ter upa, da bo, kakor je bil pred leti, tudi odslej jeden izmed glavnih stebrov društva.

V. Govor gosp. Zidarja o Junge-jevi metodi se radi prepričlega časa preloži na prihodnje zborovanje.

VI. Iz vprašalne škrinjice.

a) Neki tovariš vpraša, ali naj bi nastopil pot pritožbe radi nastopnega slučaja: bil je dekretiran stalnim učiteljem 6. marca, prisegel je 28. marca, a plača se mu je nakazala še le od 1. maja. Dotičnik je bil neopravičeno prikrajšan, torej se mu svetuje, naj se na vsak način pritoži na upravno sodišče. Ako vestno izpolnujemo svoje dolžnosti, nam nihče ne more zametiti, ako se tudi odločno potegujemo za svoje pravice.

b) Nek nadučitelj želi zvedeti, kaj bi se dalo storiti, da ukaz, ki je izšel lansko leto na vse šole celjskega okrajnega glavarstva in s katerim se je z ozirom na § 34. šolskega in učnega reda uvedlo obligatorično hospitovanje, izgine brez slabih nasledkov v arhiv. Opravičenost te želje da se podpirati z raznimi razlogi, n. pr. šol. vodja ima za hospitovanje na razpologo le dve uri na teden (kadar je v njegovem razredu veronauk) torej mu je moči teden za tednom samo jeden in isti predmet poslušati; ako si je učiteljsko osebje, kakor „pes in mačka“, so razne šikane skoraj neizogibne; šolskemu vodji lahko nedostaja pravega takta; — nadzorstva imamo že itak dovolj; nadzorovanje učiteljice-soproke bi se krivo tolmačilo itd.

Po dolgem, prav zanimivem razgovoru se sklene, da društvo vloži prošnjo na sl. okr. šol. svet, ki naj blagovoli ta ukaz v toliko oblažiti, da šol. vodja ne bo imel neprijetnosti, ako ne hospituje vsak mesec.

VII. Gledé na slavljenje društvene 25letnice se sklene, da se ima vršiti na binkoštni torek v Celji, odbereta se dva slavnostna govornika, natančnejši vsprej se pa sestavi pozneje.

K sklepu se predsednik v iskrenih besedah poslovi od odhajajočega tovariša, gosp. Pustiškega, rekoč, da smo tekom let spoznali v njem poštenega društvenika, marljivega učitelja, zvestega rodoljuba, zanesljivega prijatelja, sploh vseskozi značajnega moža ter mu želi na novem mestu obilo sreče.

Prihodnjekrat zborujemo 10. aprila t. l.

Brinar.

*) Ves ta govor priobčimo na drugem mestu. Uredn.

Hum pri Ormoži. Učiteljsko društvo za ormoški okraj bode zborovalo dne 7. aprila t. l. ob pol 11. uri dopoldne v ormoškem šolskem poslopji. Vspored obsega poleg društvenih zadev še sledeče točke iz zadnjega zborovanja: „Barbarizmi v vzgoji in pouku“. Referent gospod V. Vauda (Svetinje). „Uporaba Lavtarjeve metode po Močnikovih računicah“. Referent gosp. A. Šabec (Hum). Razdelitev konferenčnih poročil o novih učnih knjigah. Društvo bode počastil isti dan blag. gospod Ivan Ranner, šolski ravnatelj in c. kr. okr. šolski nadzornik ter bode ob enem opravil sejo stalnega konf. odbora. K prav mnogoštevilni udeležbi vljudno vabi

odbor.

Iz ptujskega okraja. (Vabilo.) Ptujsko učiteljsko društvo zborovalo bode dne 7. aprila t. l. ob pol 2. uri popoldne. Vspored oni za 3. marec t. l. določeni (glej „Popotnik“ št. 4.) K obilnej udeležbi vljudno vabi

odbor.

Iz Kranjskega okraja. (Vabilo.) Učiteljsko društvo kranjskega okraja zborovalo bode 10. aprila t. l. dopoldne ob 10. uri v Kranji. Poleg navadnih točk obravnavalo se bode: a) o prememb pravil, b) slov. učit. društvu za vojvodino Kranjsko in c) o napravi zemljevida domačega okraja. K obilni udeležbi vabi najvljudneje

odbor.

Vojnik. „Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj“ ima v sredo, 10. aprila t. l. ob 10. uri dopoldne v celjski okoliški šoli svoj mesečni zbor s tem-le dnevnim redom: 1. Petje. 2. Zapisnik. 3. Društvene zadeve. 4. Jungejevo metodo razlaga gospod Fr. Zidar. 5. Črtice o sreči; razpravlja gospod Ar. Gradišnik. 6. Volitev odposlanec k „Zavezi“ in „Lehrerbundu“. 7. Iz naše vprašalne skrinjice. 8. Nasveti. K obilni udeležbi vabi najvljudneje

odbor.

Dopisi in druge vesti.

Oklic.

Kakor znano, je ustanovila „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ „Knjižnico za mladino“, katere je že izšel drugi zvezek, a v kratkem zagleda tretji zvezek beli dan.

Do sedaj se je oglasilo do 500 naročnikov ter je stvar prišla v nekak tir a neznatno število — 500 — naročnikov še nikakor ne zagotovi obstanka temu velevažnemu podjetju; radi tega se podpisano predsedništvo obrača do vseh slovenskih mladinoľjubov z najvljudnejo prošnjo, da naj blagovolijo naročiti „Knjižnico za mladino“. Vsaj je cena 1 gld. 80 kr. za 12 trdo vezanih zvezkov tako malenkostna, da jo zmore vsakdo. Le tedaj bode mogoče tudi ustrezati vsestransko zahtevam gledé na „Knjižnico za mladino“ ako se oglasi zadostno število naročnikov, tedaj 1500—2000. Kako skrbé drugi narodi za jednaka podjetja, pač ni treba posebej naglašati.

S tem da pomagamo postaviti „Knjižnico za mladino“ na trden temelj, da ji zagotovimo obstanek, izpolnimo tudi najsvetejši, najplemenitejši zakon napram nežni mladini. Nihče pač ne more zanikati, da ima dobra knjiga največ vpliva na mladino, našo bodočnost. Ako se človek navzame že v prvi dobi svojega življenja dobrih in pravih nazorov, gotovo jih bode obdržal celo svoje življenje. Mladina slovenska je v obče dobra; naša sveta dolžnost pa je, da ji ohranimo plemenitost srca tudi v doraslem človeku, potem obranimo narod slovenski izvestno

tudi one pogubonosne bolezni, ki žuga uničiti vse družinske in človeške vezi.

In Vi, velečastiti pisatelji slovenski, priskrbite našej mladini primerne duševne hrane. Nagrada 4 gld. za tiskano polo res ni prevabljliva, a če Bog da, da naraste število naročnikov do zadostne višine se bode tudi nagrada zvišala. Sploh vam pa naj bode plačilo zavest, da ste pripomogli vzgojiti narod slovenski do naroda značajeve, naroda poštenjakov.

Naročnina in rokopisi naj se blagovolijo pošiljati pod naslovom: Goriška tiskarna, Andrej Gabršček Gorica.

Predsedn. „Zaveze slov. učit. društev“ v Dol. Logatci,
20. marcija 1895.

Ivan Šega s. r.
t. č. tajnik.

Vojteh Ribnikar s. r.
t. č. predsednik.

(Odllikovanje). Nadučitelj gosp. Peter Kapun v Konjicah dobil je naslov „ravnatelja“.

(C. kr. šolskim nadzornikom) za šolski okraj Sežana mesto odstopivšega gosp. Dav. Sinkoviča imenovan je gosp. Maté Kante, nadučitelj v Sežani.

(Umrli so:) 13. januarja gosp. Karol Bernard, nadučitelj v Jesenicah, 7. januarja gospa Marija Šest, roj. Andolšek, nadučiteljeva soproga in umirovljena učiteljica v Metliki in 27. februarja gosp. Josip Pavčič, nadučitelj v Vel. Laščah.
— Naj v miru počivajo!

(Izpiti učne usposobljenosti) za ljudske in meščanske šole pred izpraševalno komisijo v Ljubljani se začnejo 6. maja. Rok za prošnje je do 22. aprila.

[Češki c. kr. dež. šolski svet] izdal je naredbo do učiteljev na srednjih šolah in učiteljskih ter do okr. šolskih svetov, s katero jih pozivlja, naj čuvajo, da ostane patriotizem vsekdar živ in da se goji narodna in verska strpljivost.

[Raznodobna žetev na zemlji.] Huda zima je bila letos. Težko že pričakujemo spomladi in gorkega poletja in ž njo čas plodonosne žetve. Marsikoga bode zanimal nasledni načrt gledé na žetvo po naši premičnici. V Avstraliji, Neuseelandu in v večjem delu Chile ter v nekaterih krajinah argentinske ljudovlade žanjejo že meseca januarja. V naslednjem mesecu februarju pa se začenja žetev v vzhodni Indiji in se konča proti severu se razširjajoč meseca marca. V Meksiki, Egiptu, Perziji, Siriji žanjejo aprila meseca; v severnej Malej Aziji, Kini, na Japonskem, v Tunisu, Algeriji, Maroku in Texasu pa se žetev vrši meseca majnika. Nadalje imajo žetev v Kaliforniji, na Španskem, Portugalskem, v Italiji, na Grškem, v Siciliji in po nekaterih departementih Francoske meseca junija. Po drugem Francoskem, po nekaterih krajih avstro-ogrske monarhije, južni Ruski in južnih delih združenih držav američanskih žanjejo meseca julija; v avgustu pa je žetev na Nemškem, v Belgiji, Nizozemskem, Danskem, New-Jorku. V septembru pa pridejo na vrsto: Škotsko, Švedsko in Norveško ter večji del Kanade in Ruske. V najbolj severnih krajih zadnje (Rusije) in na Finskem pa žanjejo še le meseca oktobra. Tedaj sta le dva meseca (november in december), v katerih se ne žanje.

S. M.

[Nekaj o štrajku.] Napredni učitelj, čitajoč dnevnike, naleti jako pogostoma na članke, kateri prijavljajo, da tu in tam delavci ustavijo delo, da napravijo „štrajk“. Statistika ne pove natanko, kdaj se je prvič začel „štrajk“, — so li morebiti že delavci, stavljajoči stolp v Babelu, delo prvi ustavili ter se razšli na vse kraje sveta, ali je bil štrajk dunajskih čevljarjev l. 1712. med prvimi. Vsekako pa je zanimivo, da je med štrajkovci tudi šolska mladež zastopana. Tako se je prigodilo, da učenci v vzhodnem delu Londona niso hoteli v šolo, zahtevajoč: „proč s palico, manj učnih ur in nobedne domače naloge.“ Pridružili so se jim tudi učenci v mestu Harwihu na Angležkem z isto devizo in s pristavkom „boljše učitelje“. V mestu Jeffersonville v severnej Ameriki niso učenci hoteli v šolo, ker jim je bil šolski vodja nepriljubljen in niso poprej prisli, dokler ni bil nastavljen „priljubnejši“. Da bi pa tudi učitelji „svoje delo ustavili“, znan mi je iz statistike le jeden slučaj. Na Španskem so bili (in so menda še) učitelji tako slabo plačani, ter

svojo borno plačo tako neredno dobivali, da so medleli v največem pomanjkanju. Po pritožbi na višjem mestu ukazal je guverner Saragoški, da se dopušča le v tistih krajih njegove province borenje z biki, v katerih se učiteljska plača redno izplačuje. In to je pomagalo!

S. M.

Premembe pri učiteljstvu. Na Štajerskem:

Gospod Ivan Kosi, učitelj pri Sv. Lenartu blizu Ormoža, postal je nadučitelj ravno tu. Gosp. Martin Repič, učitelj pri Novi cerkvi pa nadučitelj v Rakovci. Gospa Marija Cvahte, podučiteljica pri Mali nedelji dobila je učiteljsko mesto na istej šoli. Gosp. Ivan Hauptmann, poduč. v Vurbergu, postal je učitelj ravno tu; gosp. Anton Stante, učitelj na Bizeljskem pride za učitelja-voditelja v Blagovno; gospod Anton Weixler, podučitelj na Vodi v Trbovljah pa je dobil učiteljsko službo na Muti. Stalno so na svojih mestih nameščeni gospodi podučitelji ozir. gospi podučiteljice: Jožef Kitek v Št. Vidu blizu Ptuja, Anton Freuensfeld v Ormoži, Šimon Bezjak pri Sv. Tomažu, Armin Brence v Šmartnem pri Gornjem gradu, Janez Urlep v Št. Ilji v Slov. gor., Hinko Druzović v Poličanah, Zinka Kevačič v Zabukovju, Antonija Štupca pri Sv. Marku nize Ptuja, Amalija Pirh pri Sv. Vidu blizu Ptuja, Franc Breznik v Lehuu, Franc Wretzl v Rogateci. Gospi Marija Cidrih, dosedaj podučiteljica v Petrovčah pa je stalno nameščena za podučiteljico v Št. Juriji ob južni železnici. — Gospa Ottilija Strelec je imenovana za učiteljico ženskih ročnih del pri Sv. Andraži v Slov. goricah. — Gospa Placida Volavšek, nadučiteljica v Brežicah je stopila v stalni pokoj. — Na Kranjskem: Gospd. Frančiška Wruss, učiteljica pri Dev. Mar. v Polji, je dobila zaradi bolezni dopust; nadomestuje jo vpokojeni učitelj g. Anton Jerob. Gosp. Aleksander Lunaček, nadučitelj na Trebelnem, ima zaradi bolezni daljši dopust; nadomešča ga pomožni učitelj gospod Anton Sinkovec. Imenovani so bili: Pomožni učitelj na jednorazrednici v Gotnici Matija Petschauer učiteljem in voditeljem istotam; učitelj Ivan Perko v Dolah, učiteljem in voditeljem jednorazrednice v Zagradcu; učiteljica Bibijana Bisail v Hrenovicah za III. učiteljsko mesto v Trnovem pri Ilir. Bistrici; učiteljica Pavla Götzl v Dolu za III. učiteljsko mesto v Velikih Laščah. Definitivno imenovani so bili na dosedanjih začasnih službenih mestih: Učitelj Ivan Šemrl za drugo učiteljsko mesto v Št. Vidu pri Cerkuici; učiteljica Berta Terčelj za drugo učiteljsko mesto v Oblakah; učitelj Ferdo Juvanc za peto učiteljsko mesto v Cerkuici; učitelj Andrej Cvar za drugo učiteljsko mesto v Loškem potoku in učitelj Fran Jaklič za drugo učiteljsko mesto v Dobrem polju.

Poslano.

Ko je g. kolega L. v „Učiteljskem Tovarišu“ del na kritiško rešeto L. zvezek Gabrščkove „Knjižnice za mladino“ izreksi o jeziku uničevalno obdobo; oglasil sem se jaz, kot prireditelj omenjenega zvezka, takoj s protikritiko. Njegove trditve sem znanstveno pobijal od točke do točke. Prvi del „moje obrambe in poduka“ je urednik „Tovarišev“ sprejel ter mi ob enem pisal, naj mu skoro pošljem „konec“. Seveda — nekako tako se je izjavil — pripravljen moram biti tudi na odgovor g. L., češ: „vsak ima nekaj prav“. Jaz sem bil čisto zadovoljen in nisem se nikakor bal pozvati g. L. na jezikovno polje na — d v o b o j.

Poslal sem g. uredniku „Uč. Tov.“ konec svoje „obrambe“; toda on, ne da bi bil izpolnil svojo obljubo in svojo dolžnost, vrge je spis v koš, mène pa počastil s sledečim odgovorom v „listnici uredništva“: „Že prvi del Vaše obrambe in „poduka“ smo morali skrajšati; v drugem delu, kojega smo prejeli te dni, je pa nakopičene toliko osobnosti in samohvale, da ne moremo na dan ž njim. V obče pa z vsem Vašim „podukom“ našega č. ocenjevalca niste spravili v zadrego, kajti on je ocenjeval „Knjižnico za mladino“ kot tako. Mladini moramo podajati berilo v takih jezikovnih oblikah, v kakeršnih so pisane sedanje ljudskošolske slovnice in berila, ne pa v jeziku „trdega slovenskega kmeta“ ali celo Boštjana Krelja i. dr.“

Meni se zdi, da ta odgovor g. uredniku „Uč. Tov.“ ni na posebno čast. Če je že iz prvega dela moje „obrambe“ iztrebil vse pereče sarkazme, da le ne bi preveč žalil svojega prijatelja L., lahko bi bil storil takó tudi s koncem. Jaz bi bil zadovoljen, da je natisnil le moje suhe, znanstvene dokaze. Če je vedel, da ti dokazi ne spravijo g. L. v „zadrego“, uprav zato jih je imel natisniti. Gospodu L. bi bil boj olajšan. Toda slep bi moral biti tisti, ki bi to verjel g. uredniku „Uč. Tov.“ Res pa je — taka je bila sodba jezika večjih, nepristranskih čitateljev „Uč. Tov.“ — da sem že s 1. delom svojega odgovora g. L.-a ne le spravil v „zadrego“, temveč tudi še kaj drugega. Zato pa me je g. urednik „Uč. Tov.“ „odpravil“ na kratko z gori omenjenim „odgovorom v listnici.“ A uprav s tem odgovorom so je gosp. urednik urezal in ničesar ni koristil slavi svojega miljenca! Jaz si namreč upam ovreči L.-jeve očitke tudi na podlagi „sedanje ljudskošolske slovnice in berila“

Škoda, da ta trenotek nimam pri rokah one štev. „Uč. Tov.“, v kateri g. L. razgrinja svojo „jezikovno učenost“. Toda nečesa se vendar še spominjam! Očital mi je n. pr., da sem neveden bolj kakor kak učenec IV. razreda ljudske šole, ker pišem: ljubeznivost. In vendar piše takó tudi g. Žumer v I. berilu in slovnici (glej str. 67). Isto obliko ima

Končnik v svoji slovnici § 24! Očital mi je, da pišem napačno: „Objame dobrega si brata“; „bolni mu brat, da-si uči Končnikova slovnica, da je taka pisava opravičena, (glej str. 86 sub 2)! In takó bi lahko zagovarjal tudi nadaljnje oblike na podlagi naše „sedanje ljudskošolske slovnice in berila“. Prav takó bi na podlagi naših sedanjih beril lahko dokazal, da se nahajajo v njih slične podobe in fraze, kakeršne rabim jaz v povesti „Dva brata“.

Toda za danes dovolj. Le še jedno, dve besedi z ljubeznivim (zopet pogrešek!) g. urednikom „Uč. Tov.“ Ali gospod urednik res mislite, da se nam v mladinskih „pisih ni treba ozirati na govorico „trdega slov. kmeta in na pisavo najstarejših naših pisateljev?“ Saj so naši učenci in učenke večinoma otroci „trdih slov. kmetov“, a prav pri trdih slov. kmetih nahajamo najčistišo slovenščino! Pri najstarejših pisateljih naših pa dobiš pojasnila gledé na obliko, o katerih bi utegnil dvomiti. Čujmo, kaj piše Levstik: „Zaklad slovensčini je z m e r o m še kmet in ljudstvo zunaj mesta“. In drugje: „(Vsak) naj posluša, kakó si pomaga kmet, ker se zdaj se iz njegovih ust naučimo toliko kolikor iz našega najboljšega pisanja“. Slovníkar Janežič pa je pisal: „Naša slovensčina je naravna hči staroslovensčine; zato je pred vsem drugim potreba, ozirati se na staro ali cerkveno slovstvo naših pradedov“.

Če sem se jaz oziral na Boštjana Krelja, ni to nič čudnega; zakaj dokazati sem hotel, da oblika „očetin“ ne živi le še dandanes na Kranjskem, nego da jo je pisal že naš čestiti starina.

S tem sem pri konci. Nezmožnosti si ne privzajem in rad se dam podučiti. Toda jaz si želim take kritike, o kateri piše Levstik: „Ne poganjam se za hudobno zabavljanje, ki nikomur ne daje koristi, ampak za pametno presojevanje, ki ve, kaj govori“. Strankarstvo in strast naj nikomur ne potiskata v roko peresa, najmanj pa stanovskemu tovarišu, kadar piše o proizvodih „učiteljskega tovariša“ svojega. Qui capere vult, capiat!

V Begunjah, 3. marca 1895.

Janko Leban.

Javna zahvala.

Podpisano šolsko vodstvo izreka v svojem ter v imenu izročene mu šolske mladine in nje roditeljev slavnej družbi sv. Cirila in Metoda za brezplačnoodeljene začetnice in zvezke najtoplejšo zahvalo.

Šolsko vodstvo pri Sv. Jerneji nad Muto,
dne 10. marca 1895.

Ivan Adamič s. r.
šolski vodja.

Razpis natečajev.

Št. 83.

Nadučiteljska služba.

(Opetni razpis.)

Na trirazrednici pri Svetinjah (Allerheiligen), IV. plačilna vrsta in stanovanje v šolskem poslopju, je nadučiteljsko mesto stalno nadomestiti.

Prosilci naj vložijo svoje redno podprte, zlasti z zrelostnim in spričevalom učne usposobljenosti, z domovnico in dokazom usposobljenosti k pomočnemu poučevanju v katoliškem veronauku opremljene prošnje potom predstojnega okrajnega šolskega sveta do 14. aprila 1895 na krajni šolski svet Svetinje, pošta Ivankovec.

Okr. šolski svet v Ormoži, 27. febr. 1895.
2—2

Predsednik: Scherer s. r.

Št. 327.

Naznanilo.

I. Na dvorazredni, v IV. plačilni razred uvrščeni šoli pri Gornji Sv. Kungoti se bode stalno ali pa začasno namestila podučiteljska služba.

Prošnje za to službo, opremljene z zrelostnim spričevalom oziroma tudi spričevalom sposobnosti k pouku in z dokazom avstrijskega državljanstva morajo priti najpozneje do 14. aprila t. l. h krajnemu šolskemu svetu pri Gornji Sv. Kungoti.

Okr. šol. svet v Mariboru, 17. marcija 1895.

Predsednik: Kankowsky s. r.

Št. 89.

Podučiteljsko mesto.

II.

Na petrazrednici v Slovenski Bistrici ima se namestiti podučiteljsko mesto z dohodki po drugem plačilnem razredu definitivno oziroma proviziorno.

Prosilci, ki morajo biti izprašani iz nemškega in slovenskega učnega jezika, naj vložijo svoje prošnje podprte z zrelostnim in s spričevalom učne usposobljenosti in z dokazom avstrijskega državljanstva predpisanim potom do 15. aprila t. l. pri krajnem šolskem svetu v Slov. Bistrici.

Okr. š. svet Slovenjebistriški, 9. marca 1895.

Predsednik: Kankowsky s. r.

Razglas.

Izpiti učne sposobnosti za občne ljudske in za meščanske šole pričnejo v letošnjem pomladanskem obroku pri podpisani komisiji 8. maja ob 8. uri zjutraj.

Po predpisu opremljenje prošnje dovoljenja k tem izpitom morajo priti predpisanim potom najpozneje do 30. aprila t. l. k ravnateljstvu komisije.

O. kr. izpraševalna komisija za obč. ljudske in meščanske šole v Mariboru

22. marcija 1895.

Ivan Bašta

prva tovarna za godala in strune

v Schönbachu pri Hebu na Českem,

priporoča svoje

znane **mojsterske gosli**, priznane najpopolnejše in najcenejše z lokom in zatvorljivim lesenim etvijem s flanelasto podlogo ter poštine prosto samo za 10 gld. Cele, $\frac{3}{4}$ in $\frac{1}{2}$ gosli za učence od 3 gld. više brez loka. **Koncertne gosli** od 15 do 80 gld. Izvrstnost in popolnost mojih godal dokazuje na tisoče priznanih pism vseh p. n. gospodov učiteljev, dirigentov in strokovnjakov. **Godala** torej lahko vsakdo s popolnim zaupanjem naroči brez drugačnih stroškov naravnost po tovarnski ceni.

Cenike brezplačno in franko.

Vsa godala se popravijo mojstersko, cenó in takej.

Citre od 8 gld. naprej, celotne z najčistejšim prijemlajem.

Gallbrunn, 30. jan. 1890.

Blagorodni gospod Iv. Bašta!

Naročena godala so došla in sem z njimi jako zadovoljen; tudi tukajšnji strokovnjaki, katerim sem je pokazal, je jako hvalijo. Priporočal Vas bodem kar najbolje tudi svojim tovarišem in drugim godbenikom.

Pozdrav! Z odličnim spoštovanjem

Anton Lenzenhofer, nadučitelj v Gallbrunn, pošta Trautmannsdorf (Nižja Avstrija).

Austerlitz (Moravsko), 27. marcija 1891.

Cenjeni gospod!

S pošto nakaznico Vam pošljem svoto v poravnavo Vašega računa in se čutim vrh tega še dolžnega, izreči Vam svojo

popolno in največjo zadovoljnost, da ste moje gosli „popravili“ res tako izbrno, zagotavlja Vas, da bodem Vašo solidno firmo vsakomur najtopleje priporočal.

Jozef Schery, regens chori.

Vaše blagorodje!

Godala so vsa dobro došla. Jaz sem veselja razvnel o njih izborni izvršitvi. Violon, „C“-tromba in „A“-trombon so mi tako všeč, da se čutim Vam zelo hvaležnega. Pa tudi obe „F“-godali ste izvršni.

Pozdravlja beležim z odličnim spoštovanjem

Mayer, učitelj godbe v Hyrtl-ovem sirotišči v Mladingu pri Dunaji.

— Korespondenca v českem in nemškem jeziku. —

Vsebina. I. Vsem krajnim šolskim svetom, farnim knjižnicam, bralnim društvom, čitalnicam, rodoljubom itd. po Slovenskem. — II. Disciplina. (J. Supanek.) — III. Slovniska teorija Kernova. (Dr. Bezjak.) (XIV.) — IV. Pedagogički razgled. — V. Listek. (Čez tisoč let.) (Jone.) — VI. Društveni vestnik. — VII. Dopisi in druge vesti. — Poslano. — VIII. Natečaji in inserat.

Lastnik in založnik: „Zaveza“

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru. (Odgov. J. Otorepec.)